

11. Ryzhykov V. Elaboration of technology and content – practical component of the officer's psychogram. *Problems of modern science: Collection of scientific articles*. Fadette editions, Namur, Belgium, 2018. PP. 169–178.
12. Ryzhykov V., Bakhov I., Kolisnyk O. Leadership Abilities of a Military Manager, Professionalism of a Commander as the Guarantee of the Practice of Effective Activity of a Military Organization. *International Journal of Engineering & Technology*. 2018. Vol. 7, No 4.38 : Special Issue 38, pp. 45–49.

SAVCHENKO A. Technology of developing a professional psychogram of the managerial competence of the Tactical Officer of the Armed Forces of Ukraine.

A Tactical Officer is, without a doubt, one of the most important positions. The professional psychogram of the managerial competence of the Tactical Officer is considered as a system-forming factor in the building process of future officers' professional training in Higher Military Educational Institutions (Higher Educational Institutions) and Military Educational subdivision of higher educational institutions. This professional psychogram consists of a content part for training (knowledge, skills, abilities) and a psychogram (a psychological component of the personal potential of the officer of the Armed Forces of Ukraine). The author stresses that determination of the psychological component of the officer of the Armed Forces of Ukraine is a key for choosing a job as an officer, because this job is an exceptionally dangerous job, associated with use of weapons, associated with an increased risk to human life and health. Military service refers to these types of activities that are always associated with extreme conditions and elements of risk, therefore, the general characteristics of extreme factors and the mechanisms of development of mental reactions and states of a serviceman are presented in the psychogram. The psychogram, as a component of the professional psychogram of the managerial competence of the Tactical Officer of the Armed Forces of Ukraine, includes a description of such mental characteristics of the personality which would correspond to the personality of the "optimal employee". The following blocks are distinguished in the psychogram: characteristics of attention, requirements for sensorimotor qualities, requirements for cognitive qualities, characteristics of memory, peculiarities of mental activity, language and speech abilities, emotional qualities (emotional stability, level of personal anxiety, emotional stability), volitional qualities, peculiarities of temperament; personal characteristics (personal traits, inclinations, interests, self-esteem, level of aspirations, value orientations).

Key words: Tactical Officer, managerial competence, professional psychogram, the Armed Forces of Ukraine.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-153.2022.15>

УДК 373.2.091.33:78

Савченко Р. А.

ТВОРЧА ВЗАЄМОДІЯ МУЗИЧНОГО КЕРІВНИКА З ВИХОВАТЕЛЯМИ І ФАХІВЦЯМИ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Стаття присвячена проблемі творчої взаємодії музичного керівника з вихователями та фахівцями-предметниками закладу дошкільної освіти (ЗДО). Метою статті є теоретичне обґрунтування проблеми у педагогічній науці і практиці та визначення інноваційних форм творчої взаємодії музичного керівника з вихователями та фахівцями-предметниками закладу дошкільної освіти. Доведено, що звернення до супроводу дошкільника в освітньому закладі як системи професійної діяльності команди педагогів, дало розуміння, що творча взаємодія

музичного керівника, вихователів та фахівців-предметників має бути спрямована на створення психолого-педагогічних умов, що сприяють розвитку дитини залежно від її індивідуальних особливостей, з урахуванням її життєвого досвіду, та сприяти гармонійному перебігу процесів соціалізації та індивідуалізації, цілісному розвитку дошкільника.

Виділено інноваційні форми діяльності, звернувшись до яких можна підвищити ефективність спільних творчих дій цих фахівців. До них належать: розробка діагностичних карт музичності дітей; спільне проєктування планів роботи, створення проміжних діагностик та методів музичного розвитку дітей, спільне обговорення педагогічних умов, взаємодіючих консультації, діагностика та самодіагностика учасників освітнього процесу, взаємодіючих занять; музичні вечори та зустрічі з музикою, спільне створення плану на навчальний рік, спільне проєктування музично-освітнього оточення, професійні рекомендації та поради, використання музики у рішенні різних завдань виховання та розвитку дошкільників. Зроблено висновок, що головним напрямком творчої взаємодії музичного керівника, вихователів, фахівців-предметників є взаємозбагачення їхнього професійного досвіду, яке має бути зворотним. Проблема пошуку нових, ефективних форм творчої взаємодії залишається актуальною.

Ключові слова: музичний керівник, вихователь, фахівці-предметники, заклад дошкільної освіти, педагогічний супровід дошкільника, інноваційні форми творчої взаємодії.

Музично-естетичне виховання позитивно впливає на розвиток особистості дітей дошкільного віку, формування їх творчих здібностей, тому у ЗДО необхідно приділяти цьому напрямку особливу увагу.

Питання професійної підготовки та формування особистості фахівців дошкільного профілю розглядалося в працях Л. Артемової, Г. Беленької, О. Богиніч, А. Богуш, Н. Гавриш, Н. Калініченко, Е. Карпової, Л. Кідіної, О. Кононко, Ю. Косенко, В. Майборода, М. Машовець, О. Половіної, Т. Поніманської, О. Проскури, О. Сухомлинської, Н. Лисенко та ін. Сутність, структура та зміст професійно-педагогічної компетентності стали предметом досліджень Г. Беленької, Н. Глузман, Л. Карпової, М. Левківського, М. Машовець, О. Мороз, Х. Шапаренко та ін.

Проблемі музично-педагогічної підготовки фахівців дошкільної освіти в умовах навчання у закладі вищої освіти присвятили свої праці Н. Ветлугіна, О. Гогоберідзе, Є. Дубровська, О. Кенеман, Л. Комісарова, О. Радинова, Р. Савченко, Т. Танько та ін.

Мета статті – теоретично обґрунтувати проблему у педагогічній практиці та визначити інноваційні форми творчої взаємодії музичного керівника з вихователями та фахівцями-предметниками закладу дошкільної освіти.

Основні функції з музично-естетичного виховання в ЗДО реалізує музичний керівник, проте для ефективнішої реалізації цього напрямку потрібна творча взаємодія з вихователями та іншими фахівцями закладу дошкільної освіти. Однак на практиці ця взаємодія найчастіше здійснюється на неналежному рівні.

В сучасних умовах існують такі проблеми: музичні керівники не розподіляють організаторські функції і часто весь спектр обов'язків з організації святкових заходів та музичної діяльності беруть на себе, інші музичні керівники намагаються розподілити ці обов'язки між членами педагогічного колективу, але неспроможні порозумітися з вихователями через їх недостатню музично-педагогічну компетентність.

У посадові обов'язки музичного керівника входить робота з координації дій педагогічного колективу та батьків (осіб, які їх замінюють) з питань музичного виховання дітей, визначення напрямку їхньої участі у розвитку музичних здібностей з урахуванням індивідуальних та вікових особливостей дошкільників, а також їх творчих здібностей. Музичний керівник бере участь в організації та проведенні масових заходів з вихованнями в рамках освітньої програми, це – самостійна музична діяльність, музика у повсякденному житті, музичні заняття, музичні розваги, музично-театралізовані свята, додаткові заняття за інтересами дошкільників, гуртки (студії), забезпечення музичного супроводу на спортивних заходах, консультує батьків та вихователів з питань підготовки дошкільників до їх участі.

Для цього музичний керівник має мати управлінські компетенції. Проте існуюча система підготовки майбутніх музичних керівників насамперед наголошує на придбанні музичних навичок та методичних знань, а навчання менеджменту практично відсутнє, тобто музичні керівники – це педагоги-музиканти, а не організатори діяльності з музичного виховання. Крім того, неуспішність творчої взаємодії музичного керівника з іншими членами педагогічного колективу є серйозним недоліком у реалізації завдань музично-естетичного виховання дітей дошкільного віку. Це змушує розглядати готовність до творчої взаємодії як базисну педагогічну цінність, що дозволяє реалізувати наступність у роботі суб'єктів діяльності, забезпечувати емоційно-позитивний фон процесу виховання, надавати позитивний вплив на його результативність [3].

Існують форми спільної роботи, але не існує системи творчої взаємодії музичного керівника з вихователями та іншими фахівцями-предметниками. Необхідне спільне планування діяльності, розподіл функціональних обов'язків, безпосередня та опосередкована творча взаємодія на заняттях, у побуті закладу дошкільної освіти, у вільній самостійній діяльності дітей, педагогічна рефлексія.

Творча взаємодія музичного керівника з вихователями та іншими фахівцями потрібна для успішного проведення музичних занять та театралізованих свят. При цьому важлива підготовча робота, що передуює святу, яка включає засвоєння музичного матеріалу, що є запорукою успішного виступу, чітке знання кожним вихователем своєї ролі на святі, продуманість сюрпризних моментів. Важливо визначити алгоритм реалізації цих процесів.

Іншою проблемою є недостатній рівень музично-педагогічної компетентності вихователів з керівництва музичною діяльністю дошкільників, їх культурно-естетична інформованість. Вихователі не завжди здатні продовжити реалізовувати завдання музичного виховання у повсякденній діяльності дошкільників, наприклад, методично грамотно закріпити з дошкільниками вміння та навички з розучування пісні, одержані на музичному занятті. Підвищення музично-педагогічної компетентності вихователів, формування їх музичного смаку допоможе вирішити проблему. В цьому контексті важлива і творча активність вихователів, яка проявляється у

музичній ерудиції та позитивному емоційно-оцінному ставленні до музичної культури, у творчих уміннях усвідомлювати особливості музичної мови, вільно оперувати музичними враженнями, створювати виразні музичні образи та керувати музично-творчою діяльністю дітей [1].

Необхідно також уточнити функції вихователя на музичному занятті: надання допомоги дітям у подоланні труднощів, що виникають при занятті різними видами музичної діяльності – слуханні, співу, ритміки, гри на музичних інструментах; спостереження та контроль за індивідуальними особливостями дітей різних вікових груп. Увагу слід приділити і створенню музичних куточків у групі, а також визначити музичний репертуар, який використовується у повсякденному житті та роботі з батьками з питань музичного виховання.

Щоб вирішити проблему підвищення музично-педагогічної компетентності вихователів, необхідно актуалізувати їхній музичний досвід, стимулювати можливості. Необхідно створити умови розвитку музичної культури вихователів закладів дошкільної освіти: накопичення музичних знань, інтонаційного досвіду сприйняття творів із “золотого фонду” музичної культури у взаємозв’язку з розвитком професійних умінь та навичок, розвиток прагнення до самоосвіти.

Щоб відповісти на питання щодо форм творчої взаємодії музичного керівника, вихователів та фахівців-предметників закладу дошкільної освіти, звернемося до сучасних тенденцій розвитку психолого-педагогічної науки. Один з варіантів організаційно-технологічного забезпечення цілісного педагогічного процесу може бути супровід дитини у закладі дошкільної освіти.

Які особливості супроводу дитини дошкільного віку у закладі дошкільної освіти? Супровід дитини у закладі дошкільної освіти визначається як система професійної діяльності команди фахівців, спрямованої на створення соціально-психологічних умов для успішного навчання та розвитку кожної дитини незалежно від рівня її здібностей та життєвого досвіду, у конкретному соціальному середовищі [4].

Уточнимо це визначення. Діяльність фахівців має бути спрямована на створення психолого-педагогічних умов, що сприяють розвитку дитини залежно від її індивідуальних особливостей, з урахуванням її життєвого досвіду, та сприяють гармонійному перебігу процесів соціалізації та індивідуалізації в закладі дошкільної освіти та сім’ї, цілісному розвитку дошкільника.

Виходячи з такого розуміння супроводу, провідною ідеєю його функціонування стає проєктування цілісного, але при цьому варіативного педагогічного процесу в закладі дошкільної освіти, в якому створювалися б такі педагогічні умови, які дозволяли б кожній дитині максимально розкриватися та розвиватися. Тільки в цьому випадку завданнями служби супроводу стають:

- комплексна діагностика та проєктування індивідуального освітнього маршруту дитини;

- проєктування та організація розумного педагогічного процесу, що враховує особливості здоров’я та розвитку дитини з однієї сторони, і сприяє її цілісному здоровому розвитку – з іншого;

– організація взаємодії дитини з музичним керівником, вихователями та фахівцями-предметниками як цілісного педагогічного процесу, коли одні й самі завдання виховання, навчання та розвитку вирішуються у різних видах дитячої діяльності на різному змісті;

– оперативне коригування педагогічного процесу, спрямованого на вирішення завдань виховання та розвитку дошкільника з урахуванням змін, що в ньому відбуваються;

– організація педагогічної підтримки дитини в ході самостійного рішення завдань виховання, навчання та розвитку в цілісному педагогічному процесі;

– підвищення професійної компетентності фахівців освіти в умовах діяльності служби супроводу в ЗДО;

– організація взаємодії з сім'єю.

Вирішення зазначених завдань службою супроводу закономірно сприятиме цілісному розвитку дошкільника. Основний сенс супроводу полягає в здобутті дитиною природним чином цілісного соціально-культурного досвіду, оскільки цьому сприяє узгоджена діяльність всього педагогічного колективу та сім'ї дитини.

Сказане сприяє визначенню інноваційних форм творчої взаємодії музичного керівника, вихователя, фахівців-предметників дошкільного навчального закладу, які базуються на спільних завданнях їх професійної діяльності, як-от:

– розробка діагностичної карти музичності кожної дитини; спільне обговорення результатів діагностики та індивідуальних музичних проявів дитини в умовах заняття та у повсякденній діяльності;

– спільне проєктування планів роботи, їх корегування у ході рішення загальних задач; створення таких педагогічних умов у ЗДО, які б сприяли музичному вихованню та розвитку дітей;

– створення проміжних діагностик та методів, що дозволяють оцінити просування дитини в музичному розвитку; спільне обговорення особливостей просування дитини у музичному розвитку на тематичних семінарах, педагогічних консиліумах, ділових іграх; спільне обговорення впливу процесу музичного розвитку на загальний розвиток дитини;

– спільне обговорення ефективності впливу педагогічних умов на характер просування дитини в музичному розвитку, загальному розвитку на тематичних семінарах, педагогічних консиліумах, ділових іграх, засіданнях служби супроводу.

– взаємоконсультації, створення професійних “підказок” щодо використання музичного матеріалу в освітньому процесі ЗДО, у рішенні різних задач виховання та розвитку;

– організація музичним керівником діагностики та самодіагностики вихователів та інших фахівців ДЗО з вивчення музичної культури та ерудиції.

– взаємовідвідування занять, інших форм професійної взаємодії з дитиною на музичному змісті з подальшим аналізом та спільним обговоренням ефективності рішення задач виховання та розвитку дошкільника;

– музичні вечори та зустрічі з музикою, які організовані у ДНЗ; спільна організація свят педагогічним колективом; спільна підготовка тематичних семінарів та практикумів з проблеми цілісного виховання та розвитку дошкільника засобами музики, використання нових педагогічних засобів та прийомів у музичному вихованні та розвитку дітей.

– спільне створення плану на навчальний рік для педагогічного колективу, батьків дітей, дошкільників з рекомендаціями з репертуару; спільна організація батьківських зборів з проблем музичного виховання і розвитку дитини;

– спільне проєктування музично-освітнього оточення у ЗДО, в групах; організація конкурсу проєктів музично-освітнього оточення у ЗДО в окремій групі, у родині дитини.

– професійні рекомендації та поради один одному у формі щоденників, консультацій, запрошень на концерти та вистави; обговорення музичного репертуару та його використання в освітньому процесі ЗДО; складання музичної фонотеки, банку педагогічних технологій, використання музики у рішенні різних завдань виховання та розвитку дошкільників.

Отже, головним напрямком творчої взаємодії музичного керівника, вихователів, фахівців-предметників є взаємозбагачення їхнього професійного досвіду, яке має бути зворотним. Творча взаємодія музичного керівника з вихователями і фахівцями закладу дошкільної освіти благотворно впливає на дошкільників, створює позитивне творче середовище, творчу атмосферу, тому проблема пошуку нових, ефективних форм творчої взаємодії залишається актуальною.

Використана література:

1. Савченко Р. А. Музично-педагогічна компетентність майбутнього вихователя та музичного керівника дошкільного навчального закладу: теорія та методика : навчально-методичний посібник. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 295 с.
2. Танько Т. П. Теорія та практика музично-педагогічної підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів у педагогічних університетах : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04. Харків, 2004. 503 с.
3. Торяник Т. Ю. Теория и методика музыкального развития детей : учебно методическое пособие для педагогических колледжей и вузов [Текст] / Е. А. Дубровская, Т. Ю. Торяник. М. : МГПУ, 2006. С. 5-23.
4. Шипицына Л. М., Хилько А. А., Галлямова Ю. С., Демьянчук Р. В., Яковлева Н. Н. Комплексное сопровождение детей дошкольного возраста / под науч. ред. проф. Л. М. Шипицыной. СПб. : "Речь", 2003. 240 с.

References:

1. Savchenko R. A. Muzychno-pedahohichna kompetentnist maibutnoho vykhovatelja ta muzychnoho kerivnyka doshkilnoho navchalnoho zakladu: teoriia ta metodyka / Navchalno-metodychnyi posibnyk. K. : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2015. 295 s.
2. Tanko T. P. Teoriia ta praktyka muzychno-pedahohichnoi pidhotovky maibutnykh vykhovateliv doshkilnykh zakladiv u pedahohichnykh universytetakh : dys. ... doktora ped. nauk : 13.00.04. Kh., 2004. 503 s.
3. Torianyk T. Yu. Teoryia y metodyka muzykalnoho razvytyia detei : uchebno metodycheskoe posobyie dlja pedahohycheskykh koledzhei y vuzov [Tekst] / E. A. Dubrovskaja, T. Yu. Torianyk. M. : MGPU, 2006. S. 5-23.

4. Shypulytsyna L. M., Khylyko A. A., Halliamova Yu. S., Demianchuk R. V., Yakovleva N. N. Kompleksnoe soprovozhdeniye detei doskolnoho vozrasta / pod nauch. red. prof. L. M. Shypulytsynoi. SPb. : "Rech", 2003. 240 s.

SAVCHENKO R. Creative interaction of the music director with educators and specialists of the institution of preschool education.

The article is devoted to the problem of creative interaction of the musical director with educators and specialists – subject teachers of the institution of preschool education (ZDO). The purpose of the article is a theoretical substantiation of the problem in pedagogical science and practice and the definition of innovative forms of creative interaction with educators and subject specialists of a preschool education institution. It is proved that the appeal to accompanying a preschooler in an educational institution as a system of professional activity of a team of teachers gave an understanding that the creative interaction of a music director, educators and subject specialists should be aimed at creating psychological and pedagogical conditions that contribute to the development of a child, depending on his individual characteristics, based on his life experience, and contribute to the harmonious flow of the processes of socialization and individualization, the holistic development of the preschooler. Innovative forms of activity are identified, by turning to which it is possible to increase the efficiency of joint creative actions of these specialists. These include: development of diagnostic maps of children's musicality; joint design of work plans, creation of intermediate diagnostics and methods of musical development of children, joint discussion of pedagogical conditions, mutual consultations, diagnostics and self-diagnosis of participants in the educational process, mutual attendance of classes; musical evenings and meetings with music, joint creation of a plan for the academic year, joint design of a musical educational environment, professional recommendations and advice, the use of music in solving various problems of upbringing and development of preschoolers. It is concluded that the main direction of the creative interaction of the music director, educators, subject specialists is the mutual enrichment of their professional experience, which should be the opposite. The problem of finding new, effective forms of creative interaction remains relevant.

Key words: music director, educator, subject specialists, preschool education institution, pedagogical support for a preschooler, innovative forms of creative interaction.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-153.2022.16>

УДК 378.091.3:373.011.3-051

Севастьяк М. С.

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ
ДО РОБОТИ З БАТЬКАМИ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО
ТА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

Впровадження змішаного та дистанційного навчання в умовах карантину та воєнного часу змінили підходи до організації освітнього процесу в початковій школі. Значні зміни відбулись і у взаємодії вчителя з батьками учнів, які відбуваються в умовах он-лайн середовища, та викликають у працюючих вчителів значні утруднення. Таким чином, впровадження технологій дистанційного навчання підвищує актуальність питання педагогіки партнерства, взаємодії між всіма учасниками освітнього процесу та підготовки до її вирішення майбутніми учителями початкової школи. Підготовка студентів до роботи з батьками молодших школярів в умовах дистанційного навчання є цілісним, складним багатокомпонентним